Aan de staatssecretaris van Economische Zaken

Plaats en datum:	Den Haag, 20 januari 2016
Betreft:	Vragen over de situatie in de melkveehouderij naar aanleiding van de regeling van werkzaamheden d.d. 12 januari 2016.
Ons kenmerk:	2016Z01067

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 12 januari 2016 heeft de Kamer besloten u een brief te vragen over de situatie in de melkveehouderij naar aanleiding van de recente berichtgeving over de overschrijding van het fosfaatplafond en hiertoe schriftelijk vragen te inventariseren. Het stenogram van het gedeelte van de regeling van werkzaamheden waarin dit onderwerp is besproken, is inmiddels aan u doorgeleid.

De onderstaande fractie(s) hebben enkele vragen gesteld c.q. opmerkingen gemaakt. Ik verzoek u in uw brief deze vragen/opmerkingen te beantwoorden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

- Kunt u aangeven hoeveel kilogram fosfaat jaarlijks geëxporteerd wordt, in een uitsplitsing naar de verschillende sectoren?
- Kunt u aangeven hoeveel kilogram fosfaat jaarlijks wordt verwerkt waarbij het eindproduct niet aangemerkt wordt als dierlijke mest? Ook in deze een uitsplitsing naar de verschillende sectoren?
- Hoeveel kilogram fosfaat van de totale fosfaatproductie verdwijnt van de Nederlandse mestmarkt?
- Het fosfaatplafond zoals vastgesteld in Brussel had tot doel om de hoeveelheid mest (en daarmee fosfaat) in het milieu niet boven een bepaalde omvang uit te laten komen en de waterkwaliteit binnen Nederland te verbeteren. Waarom wordt de mest die niet op de Nederlandse mestmarkt terecht komt niet afgetrokken van het fosfaatproductieplafond? De mest heeft immers geen negatief effect op het milieu. Kunt u hier een uitgebreide toelichting op geven?
- Wat zou het totaal aantal kilogram fosfaat in de prognose over 2015 zijn als de export niet wordt meegenomen in het plafond?
- Wat zijn de afspraken met de Europese Commissie voor het aanleveren van cijfers ten aanzien van het fosfaatplafond? Waar zijn deze afspraken op gebaseerd? Welke cijfers zijn noodzakelijk gesteld door de Europese Commissie, en waar zijn deze afspraken terug te vinden?
- Bent u met de leden van de VVD-fractie van mening dat innovatie met bijvoorbeeld concentraat uit dierlijke mest meer kansen kan bieden voor de Nederlandse agrarische sector, zowel financieel door besparingen op mineraleninkoop tot wel 8.000,- euro, als in milieubelasting door betere aanwending van mest?
- Op welke manier biedt de Europese- en de Nederlandse wetgeving ruimte voor innovaties zoals mineralenconcentraat en innovaties die op dit moment nog in ontwikkeling zijn?
- Indien de fosfaatproductie terug moet naar het fosfaatplafond zoals ruim 10 jaar geleden is afgesproken, welke generieke korting moet er plaatsvinden om hieraan te voldoen? Wordt hierbij rekening gehouden met het aandeel van de betreffende sector in de gehele fosfaatproductie, en bestaat hierin ook ruimte voor knelgevallen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie:

- Wat is het effect van de huidige overschrijding van het plafond?

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182037
E. cie.ez@tweedekamer.nl

- Is er contact met de Europese Commissie geweest, en zo ja, wat was de reactie? Zo nee, waarom niet?
- Welke maatregelen zal Brussel treffen nu het fosfaatplafond is overschreden? Indien er op dit moment nog geen maatregelen worden getroffen, op welk moment zal dat wel gebeuren?
- Wanneer verwacht u het systeem van fosfaatrechten uitgewerkt te hebben en aan de kamer te kunnen toezenden?
- Op welke wijze worden extensieve en weidende boeren tegemoet gekomen in de plannen voor de verdeling van de fosfaatrechten?
- Welk percentage van de melkveestapel zal (ongeveer) afgeroomd moeten worden om weer onder het fosfaatplafond te komen?
- Bent u het met de leden van de PvdD-fractie eens dat, met het oog op de effecten op het milieu, de oplossing van het mestoverschot bij voorkeur niet over meerdere jaren zou moeten worden gespreid, zoals Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland voorstelt?[1]

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

- Bent u bereid onderscheid te maken tussen grondgebonden melkveehouders en niet-grondgebonden melkveehouders?
- Bent u bereid grondgebonden melkveehouders te ontzien?
- Erkent u dat grondgebonden melkveehouders met de voorliggende voorstellen gedupeerd worden door snelle groeiers?
- Hoeveel kilogram fosfaat per hectare rekent u voor één graasdiereenheid en hoeveel per grootvee-eenheid?
- Bent u bereid een fosfaatbank de fosfaatrechten te laten verdelen?
- Erkent u dat bij verhandelbaarheid, niet-grondgebonden bedrijven met een hoge cash flow in het voordeel zijn ten opzichte van bedrijven die in grond hebben geïnvesteerd?
- Bent u bereid rechten prioritair uit te geven aan boeren die grondgebonden werken en weidegang toepassen?
- Bent u bereid nieuwe megastallen geen nieuwe fosfaatrechten te geven?
- Kunt u reageren op het voorstel om via een eenmalig opkoop van varkensrechten melkveehouders die fosfaatrechten te kort komen, extra rechten te laten kopen?
- Kunt u het aangekondigde voorstel zo snel mogelijk naar de Kamer sturen zodat er een einde kan komen aan de onzekerheid in de sector?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

- Wat is volgens u het verschil tussen de overschrijding van het fosfaatplafond in de jaren 2008, 2009 en 2010 vergeleken met de overschrijding in 2015 ten aanzien van de omvang van de overschrijding en de derogatiebeschikking toen en nu?
- Bent u bereid te bepleitten bij de Europese Commissie dat mest die niet op Nederlandse landbouwgrond wordt aangewend niet wordt betrokken in het fosfaatplafond?
- Op welke datum wordt de definitieve berekening van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van de fosfaatproductie verwacht?
- Hoe kijkt u aan tegen de groei van de fosfaatproductie in meerdere sectoren? Is dit het gevolg van de groei van de veestapel of spelen veranderde voerregimes van bedrijven, fosfaatgehaltes in ruwvoer, gebruik van bijproducten en reststromen een rol?
- Wat vindt u van de uitspraak dat fosfaatrechten overbodig zijn wanneer er voldoende mestverwerking is om het overschot van de Nederlandse landbouwgrond af te voeren?
- Kunt u inzichtelijk maken welk direct effect het introduceren van fosfaatrechten volgens u heeft op de waterkwaliteit en het behalen van de waterkwaliteitsdoelen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie:

- Heeft u reeds signalen ontvangen over hoe de Europese Commissie het overschrijden van het landelijke fosfaatplafond opvat? Zo ja, welke? Zo nee, wanneer zijn deze te verwachten? Acht u het aannemelijk dat hierdoor Nederland de derogatie vanaf 2018 gaat verliezen?
- Welke gevolgen heeft deze overschrijding voor de onderhandelingspositie van Nederland voor een volgende derogatiebeschikking?
- Deelt u de opvatting dat Nederland als voorzitter van de Raad een voorbeeldfunctie heeft? Zo ja, welk voorbeeld geeft dit aan andere Unielanden voor wat betreft naleving van de Nitraatrichtlijn? Zo nee, waarom niet?
- Wat is uw reactie op de stelling dat de fosfaatoverschrijding sterk mede te danken is aan de onzekere regelgeving ten gevolge waarvan veehouders langer oud vee hebben aangehouden?
- Wat kunt u op dit moment concreet doen voor melkveehouders die in grote onzekerheid verkeren over hoeveel zij mogen produceren in de toekomst en welke (aanvullende) maatregelen zij moeten nemen om aan toekomstige wet –en regelgeving te voldoen?

---

[1] 'Oplossen mestoverschot uitsmeren over jaren', Leeuwarder Courant, 12 jan. 2016.

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182037
E. cie.ez@tweedekamer.nl

- Heeft u een alternatief plan dat ervoor kan zorgen dat de fosfaatproductie beneden het plafond blijft, indien een stelsel van fosfaatrechten niet of niet tijdig wordt aangenomen?
- Klopt het dat ons omringende landen mesttekorten hebben? Zo ja, hoe verhouden deze tekorten zich tot ons overschot?
- Welke ruimte biedt Europese regelgeving om mestoverschotten te compenseren met export van die mest of het recyclen van deze meststoffen tot bijvoorbeeld mineraalconcentraten?
- Welke voor- en nadelen zou het hebben om in een volgende derogatiebeschikking over te stappen naar een systeem waarbij duurzamer bodembeheer gestimuleerd ?
- Verwacht u dat de Nederlandse fosfaatproductie over het jaar 2016 wel onder het fosfaatplafond kan blijven?
- Wanneer verwacht u een uitgewerkt plan voor een stelsel van fosfaatrechten naar de Tweede Kamer te kunnen sturen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie:

- In uw brief van 14 januari 2016[2] schrijft u "Het stelsel zal sowieso voorzien in de mogelijkheid om de fosfaatproductie weer onder het plafond te brengen. In dat licht is, zoals eerder gezegd, groei van de veestapel die na 2 juli 2015 heeft plaatsgevonden voor «risico en rekening van de melkveehouder». Voor die groei zal hij geen fosfaatrechten krijgen." Wat bedoelt u met de zin dat het stelsel van het fosfaatrechten zal voorzien in de mogelijkheid om de fosfaatproductie weer onder het plafond te brengen? Moet de fosfaatproductie volgens u sowieso weer terug naar 172,9 miljoen kilogram of lager? Zo ja, binnen welke termijn wilt u dit realiseren?
- Wat zijn de consequenties voor melkveehouders die voor de groei na 2 juli 2015 geen fosfaatrechten krijgen?
- Kunt u aangeven of u verwacht dat de regiegroep fosfaatrechten met een door alle partijen gedragen voorstel zal komen?
- Op welke wijze wilt u in het voorstel voor een stelsel van fosfaatrechten ook andere maatschappelijke wensen, zoals weidegang, meenemen?
- Kunt u een reactie geven op de Sectorrapportage Duurzame Zuivelketen 2014[3]?
- Welke mogelijkheden ziet u redelijkerwijs nog voor private initiatieven zoals de Kringloopwijzer en het voerspoor om de fosfaatproductie onder het plafond te brengen, zonder het aantal koeien te verminderen?
- Bent u van plan om de koppeling tussen mestproductie en mestplaatsingsruimte binnen Nederland in stand te laten? Zo nee, waarom niet?
- Kunt u aangeven welke mogelijkheden u ziet voor het uitbreiden van de verwerking en/of export van rundveemest?
- Kunt u aangeven welke ideeën u heeft over het verhandelbaar maken van fosfaatrechten? Hoe wilt u prijsopdrijvende effecten en speculatie voorkomen?
- Bent u bereid om een deel van de fosfaatrechten te reserveren voor grondgebonden melkveehouders die nog latente ruimte hebben? Zo ja, hoe wilt u dit concreet vormgeven? Zo nee, waarom niet?
- Bent u van plan in een stelsel voor fosfaatrechten op enigerlei wijze ruimte te geven aan in te zetten op het stimuleren regionale (voer-mest)kringlopen?
- Heeft de Europese Commissie al aan de bel getrokken over de overschrijding van het fosfaatproductieplafond? Welke stappen acht u noodzakelijk om in overleg met de Commissie te borgen dat de derogatie niet op het spel komt te staan?
- Wat is volgens u het verschil tussen de overschrijding van fosfaatproductieplafond in de jaren 2008, 2009 en 2010 en de overschrijding in 2015?
- Welke consequenties bent u van plan te verbinden aan de groei van de fosfaatproductie in de varkens- en pluimveehouderij?
- Bent u bereid, als u in de melkveehouderij gaat sturen op de productie van fosfaat, te overwegen ook in de andere sectoren te sturen op de productie van fosfaat in plaats van op aantallen dieren?
- Wanneer verwacht u de melkveehouderij eindelijk duidelijkheid te kunnen bieden over de vormgeving van het stelsel van fosfaatrechten? Is er een deadline gesteld aan de regiegroep?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie:

- Ziet u inhoudelijk mogelijkheden om bij de Europese Commissie te pleiten voor verhoging van het fosfaatplafond vanwege het wel voldoen aan het stikstofplafond, de fors toegenomen en toenemende plaatsing van fosfaat buiten de landbouw, de verwachte toename van de plaatsingsruimte door de toepassing van equivalente maatregelen (hogere gebruiksnorm bij

---

[2] Kamerstuk 33979, nr.102.

[3] Sectorrapportage Duurzame Zuivelketen 2014 , http://www.duurzamezuivelketen.nl/nieuws/sectorrapportage-2014-mooie-resultaten-en-serieuze-uitdagingen

hogere gewasopbrengsten) ten opzichte van 2015 en de aanvullende regelgeving voor de melkveehouderij (verwerkingsplicht, grondgebondenheidseisen)?
- Waarom zou de Europese Commissie om ervoor te zorgen dat 'de toepassing van de huidige derogatie niet leidt tot verdere intensivering' (derogatiebeschikking, overweging 8) naast de generieke verwerkingsplicht, de aanvullende verwerkingsplicht voor de melkveehouderij en de grondgebondenheidseisen nog behoefte hebben aan een fosfaatrechtensysteem?
- Is de veronderstelling juist dat in 2014 extreem veel fosfor in het ruwvoer zat en dat de voorlopige berekeningen van de fosfaatproductie in 2015 op basis van de excretiegetallen voor 2014 daarom een overschatting van de werkelijke fosfaatproductie kunnen betekenen?
- Waarom is ten behoeve van een goede vergelijking van de fosfaatproductie met het fosfaatplafond er niet voor gekozen om bij de berekening van de fosfaatproductie in relatie tot het fosfaatplafond een meerjarig gemiddelde voor de relatieve excretie te of een bepaalde bandbreedte ten aanzien van het fosfaatplafond te hanteren?
- Welke reductie van de absolute fosfaatproductie verwacht u als gevolg van de maatregelen die LTO, NZO, Nevedi en VLB hebben afgesproken voor verlaging van de fosforgehaltes in mengvoer?
- Kunt u een inschatting maken van de fosfaatproductie op 2 juli 2015?
- Welk tijdpad met betrekking tot indiening van het wetsvoorstel fosfaatrechten bij Raad van State en vervolgens de Tweede Kamer en uiteindelijke invoering heeft u voor ogen?
- Kunt u in grote lijnen aangeven hoe u om wilt gaan met eventuele (generieke) afroming van fosfaatrechten en het verhandelbaar maken van rechten?
- Wanneer kunt u de nota naar aanleiding van het verslag bij de Wet grondgebonden groei melkveehouderij naar de Kamer sturen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie:
- Erkent u dat de regering te lang gewacht heeft met het opleggen van beperkende maatregelen in de melkveehouderij waardoor de situatie nu onhoudbaar is geworden voor boer, dier en het milieu? Zo nee, waarom niet?
- Erkent u dat het stelsel van fosfaatrechten leidt tot verdere intensivering van de melkproductie per koe[4]? Op welke wijze bent u van plan om deze intensivering te stoppen nu uzelf tijdens de begrotingsbehandeling Economische Zaken hebt aangegeven dat verdere intensivering niet wenselijk is?
- Bent u bereid om per direct het fosfaatrechtenstelsel in te trekken en over te gaan op een stelsel van graasdiereenheden waarmee er een grens komt aan het aantal dieren, aan de uitstoot van broeikasgassen waaronder fosfaat en waarmee de sector daadwerkelijk grondgebonden blijft wat het imago van de sector ten goede komt? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid gehoor te geven aan de oproep van de brede coalitie van natuur- en milieuorganisaties om te komen met een nieuwe wet waarin echte grondgebondenheid geregeld wordt[5]?
- Bent u bereid om alsnog de verborgen kosten van de huidige zuivelproductie- en consumptiewijze opnieuw te meten en door te berekenen in de kostprijs nu blijkt dat 7 op de 10 consumenten bereid is om meer te willen betalen voor weidemelk[6]? Zo nee, waarom niet?
- Bent u bereid bent om de definitie van de verschillende categorieën vleesvee aan te passen, zodanig dat ook deze onder de meststoffenwet vallen aangezien ook deze dieren fosfaat produceren en steeds meer boeren overgaan op het houden van vleesvee[7]? Zo nee, waarom niet?
- Bent u bereid om weidegang verplicht te stillen nu cijfers[8] van het Centraal Bureau voor de Statistiek hebben aangetoond dat de trend naar opstallen steeds groter wordt? Erkent u dat zelfregulering via het Convenant Weidegang onvoldoende effect heeft gehad? Zo nee, waarom niet?
- Bent u bereid om een voorbereidingsbesluit te nemen waarmee een moratorium op de bouw van megastallen voor melkvee wordt afgekondigd en dit besluit zo snel mogelijk kenbaar te maken aan provincies en gemeenten nu blijkt dat de melkveehouderij, tegen de maatschappelijke wens, door blijft gaan met het bouwen van megastallen en nu is gebleken dat het fosfaatplafond veruit is overschreden?

---

[4] http://www.melkveebedrijf.nl/nieuws-detail/2015/betere-benutting-fosfaatruimte-door-hogere-melkproductie-per-koe/b22g4c10o869/
[5] http://www.groeneruimte.nl/nieuws/artikel.html?id=177425
[6] TNS-NIPO, https://milieudefensie.nl/publicaties/bestanden/factsheet-onderzoek-tns-nipo-weidemelk/view
[7] http://veeteelt.nl/nieuws/aandeel-belgisch-witblauw-naar-20-procent
[8] CBS, http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/landbouw/publicaties/artikelen/archief/2015/iets-meer-melkkoeien-op-stal.htm

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182037
E. cie.ez@tweedekamer.nl

- Hoe beoordeelt u de uitspraak van de voorzitter van de melkveehoudersbond NMV dat de Kringloopwijzer hartstikke lek is[9]? Bent u bereid om de Kringloopwijzer in te trekken nu boeren zelf aangeven dat deze systematiek niet effectief is? Zo nee, waarom niet?
- Bent u bereid om maatregelen te treffen tegen het fosfaatoverschot in de pluimvee- en varkenshouderij?

U wordt verzocht om uw beantwoording zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk maandag 8 februari 2016, aan de Kamer te doen toekomen.

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,

M.C.T.M. Franke

[9] http://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Nieuws/2015/12/NMV-De-Kringloopwijzer-is-hartstikke-lek-2732431W/?cmpid=NLC|boerderij_vandaag|2015-12-12|NMV:_kringloopwijzer_is_hartstikke_lek

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182037
E. cie.ez@tweedekamer.nl